

Til lovforslag nr. L 68. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 8. december 1994

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand

(Ændring af reglerne om kontanthjælp m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren og justitsministeren, som disse har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra:

Faggruppen af socialrådgivere ansat i fagbevægelsen,

Pædagogstuderendes LandsSektion og Studenterrådgivningen.

To af de skriftlige henvendelser til udvalget og socialministerens kommentarer hertil er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er af socialministeren stillet et ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Fremskridtspartiets, Det Radikale Venstres og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet kan stemme for det stillede ændringsforslag.

Med dette lovforslag indskrænkes bistanstlovens muligheder yderligere. Det bliver stadig vanskeligere at fastholde det, der var bistanstlovens oprindelige formål: at undgå, at en ulykkelig social begivenhed endte i en social

deroute. Forslagets samlede virkninger er, at bistanstsydelserne samlet forringes med 457 mio. kr. - næsten ½ mia. kr. Med dette forslag lukkes de sidste åndehuller i bistanstloven, som godt 10 års borgerligt styre i Danmark ikke turde røre ved.

SF skal specielt pege på følgende forringelser/nedskæringer, der følger af denne lovgivning:

1. Loftet over § 37 og § 37 a efter en periode på 12 måneder.

Dette loft vil umuliggøre ønsker om at flytte en familie til en mere hensigtsmæssig bolig. Med loftet bliver det bl.a. svært at føre en langsigtet socialpolitik f.eks. i tilfælde, hvor man ønsker at leve op til Byudvalgets anbefalinger. Desuden flyttes ansvaret i sagerne væk fra et kommunalt ansvar til kun at blive den enkeltes ansvar. Det vil ramme hårdt specielt i de kommuner, der slet ikke eller stort set ikke sikrer almenyttigt boligbyggeri.

2. Forhøjelsen af aldersgrænsen for ungesatserne fra 23 år til 25 år.

SF finder det urimeligt og ungdomsfjendsk at blive ved med at forhøje aldersgrænsen. Det er urimeligt at ramme de unge økonomisk, fordi samfundet vender dem ryggen ved ikke at sikre et tilstrækkeligt antal uddannelsespladser/arbejdspladser.

SF finder det helt bagvendt at argumentere som lovforslaget, at de unge skulle have behov for det som et incitament til at gå i gang med uddannelse. Det er dog en kendsgerning, at en stor del af disse unge er unge,

der på grund af adgangsbegrænsning er afvist fra de uddannelser, de var motiverede for. Det er ligeledes en kendsgerning, at der er en stor gruppe af unge, der ønsker arbejde frem for uddannelse.

3. Forringelserne af § 46 (enkeltudgifter), hvor den generelle forudsætning for at få hjælp er, at der er tale om »behov, der ikke har kunnet forudses«.

SF finder, at der hermed er anført et nyt og juridisk fuldstændig u håndterligt begreb. Hvad med f.eks. skilsmisse. Burde det kunne forudses, og i bekræftende fald med hvilken metode?

4. Stramning af reglerne for kontanthjælp til uddannelsessøgende med orlov fra uddannelse.

SF synes generelt, det er en klar familiepølitisk og børnepølitisk gevinst, at forældre gives gode orlovsmuligheder. SF er derfor imod stramninger af adgangen til orlov for såvel uddannelsessøgende som øvrige grupper i samfundet. En forringelse af orlovsadgangen vil gøre det ekstra besværligt for uddannelser, hvor der er indlagt praktikplads i uddannelserne (det gælder f.eks. pædagoguddannelsen, socialrådgiveruddannelsen, sygeplejeskeuddannelsen osv.) Forslaget om forringet orlovsadgang skal også ses i lyset af de stramninger, der i øvrigt er sket på uddannelsesområdet med hensyn til normeret studietid.

SF er imod de voldsomme nedskæringer på bistandshjælpen, der med dette lovforslag lægges op til. SF opfatter det som kortsigtet, ungdomsfjendsk og tømt for visioner. De forslag til forbedringer, der lå i rapporten fra Kontanthjælpsudvalget af 1994, er gledet ud, og kun nedskæringerne er bevaret i lovforslaget. Forslaget om at komme lavtlønnede på arbejdsmarkedet til undsætning gennemføres ikke. Der er heller ikke, hverken i lovforslaget eller i finanslovsforliget i øvrigt, forslag, der løser det paradoksproblem, at unge uddannelsesmotiverede afvises.

Dermed indeholder lovforslaget ikke det virkelige svar på de unge bistandsklienters hovedproblem: De manglende uddannelses- og arbejdspladser.

af udvalget) indstiller forslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Enhedslisten mener ikke, at Folketinget har undersøgt konsekvenserne af det foreliggende lovforslag tilstrækkeligt. Der foreligger ikke en acceptabel begrundelse for, at man vælger at gå ind og nedskære en stor befolkningsgruppes levestandard året efter, at man har lavet en grundlæggende omlægning af kontanthjælpen.

Dertil kommer, at Enhedslisten ikke finder, at socialministeren på rimelig måde har svaret på, hvor mange der vil blive ramt, og hvor meget det koster de pågældende.

Enhedslisten finder, at 12-måneders-loftet er forkasteligt, og mener, at der slet ikke er foretaget ordentlige undersøgelser af, hvor mange der rent faktisk vil blive ramt, og hvilke konsekvenser det i øvrigt har.

Enhedslisten finder, at nyfortolkningen af den gensidige forsørgelsespligt, der lægges for dagen med lovforslaget, er uforvarlig og ugennemarbejdet i forhold til de i øvrigt gældende regler i såvel bistandslov som ægteskabslovgivning. Enhedslisten må konstatere, at det medfører en betydelig retsikkerhed at være gift, idet hjælpen nu i nogle situationer udmåles som til en enlig. I andre tilfælde kan en ægtefælle risikere at blive trukket i sin kontanthjælp, hvis den anden udebliver fra igangsatt aktiveringskursus uden lovligt forfald.

Enhedslisten finder, at det for den gruppe af unge under 25 år, der kommer ind i bistandssystemet, er et frontalt angreb og en forringelse, der svider. Unge fastholdes i ungesatserne i 2 år længere. Argumenterne om, at de lave ydelser i højere grad vil motivere de unge til at tage en uddannelse, holder ikke, for hvor findes de uddannelser, der er plads på? De studerende kan ikke leve for det, som de får fra Statens Uddannelsesstøtte (SU). Derfor er mange studerende tvunget til at tage erhvervsarbejde ved siden af. Deres muligheder for at få kontanthjælp under orlov er også fjernet, selv om de opfylder bistandslovens krav for at få hjælp. Mange må derfor tage lån. Stramningen af bistandslovens § 46 med indførelse af krav om, at hjælpen kun ydes, når behovet er uforudsigeligt, er et gummibegreb, der reelt kan lukke af for muligheden for at få dækket noget som helst, hvis der ikke lige er tale om tyveri, indbrud og brand, som må betragtes som uforudsigelige.

Et andet mindretal (Enhedslistens medlem

Enhedslisten finder det illustrerende for behandlingen af lovforslaget, at man fra socialministerens side efterfølgende har været nødsaget til at stille forslag om en ændring af bistandslovens § 37 a, stk. 3, for at skaffe sig den fornødne hjemmel til at indføre 12-måneders-loftet. Dette viser, hvilket lovsjusk man er i gang med at køre igennem, og Enhedslisten stemmer imod dette ændringsforslag, idet Enhedslisten ikke vil være med til at give hjemmel til at gennemføre 12-måneders-loftet. Enhedslisten skal ikke undlade at bemærke, at der med den omtalte lovændring ikke alene gives hjemmel til at gennemføre 12-måneders-loftet, men der gives også hjemmel til, at der fremover kan skæres yderligere ned ad administrativ vej.

Enhedslisten finder, at konsekvenserne af denne hurtige finanslovsbesparelse på over 400 mio. kr. betyder, at man kan skabe en endnu dybere kløft mellem folk i arbejde og folk på bistand.

Enhedslisten mener, at det er demokratisk uacceptabelt, at en lovændring med så vidtrækkende konsekvenser bliver hastet igennem Folketinget.

Ændringsforslag

Til § 1

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af EL):

1) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer: »01. I § 37 a, stk. 3, indsættes efter »kriterier« ordene: », herunder med hvilke begrænsninger,«.

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget tydeliggøres hjemmelen for at ændre § 6, stk. 1, i Socialministeriets bekendtgørelse nr. 824 af 13. oktober 1993 (med ændring af 27. december 1993), således at 90 pct.-grænsen efter modtagelse af hjælp i 12 måneder erstattes af en grænse svarende til maksimale dagpenge. Der henvises til svaret på Socialudvalgets spørgsmål 5 og 13 (L 68 - bilag 8 og 11).

Jørn Pedersen (S) Ritt Bjerregaard (S) Jan Petersen (S) Peder Sass (S)

Grete Schødt (S) Villy Søvndal (SF) fmd. Dorit Myltoft (RV) Bruno Jerup (EL)

Sonja Albrink (CD) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Flemming Oppfeldt (V)

Lars Løkke Rasmussen (V) Bendt Bendtsen (KF) Helge Adam Møller (KF)

Stefan G. Rasmussen (KF) Tom Behnke (FP) nfmd.

Henvendelser fra Studenterrådgivningen og Faggruppen af socialrådgivere ansat i fagbevægelsen samt socialministerens kommentar hertil

Studenterrådgivningen

Frederiksberg, den 30. november 1994

Åbent brev til socialminister Karen Jespersen og undervisningsminister Ole Vig Jensen

Vi ser i bemærkningerne til lovforslag nr. 68, at regeringen støtter, at der laves en administrativ ændring af Socialministeriets bekendtgørelse nr. 570 af 7. august 1990 således, at studerende fratages kontanthjælpsmulighederne under orlov, såfremt de er SU- eller slutlånbeholdere.

Regeringen lagde ved regeringsdannelsen ellers smukt ud med at ville forenkle SU-systemet og overveje andre forbedringer i systemet for uddannelsessøgende. Det er derfor med undren, at vi ser, at første initiativ over for uddannelsessøgende går stik imod disse intentioner og nærmest må betegnes som et kvælertag på de studerende, som rammes af en social begivenhed eller på anden vis midlertidigt ikke kan fortsætte studierne.

Lad os give et eksempel:

Lise læser på Universitetet. Hun er velbevaget, flittig og målrettet. Hun har læst på normeret tid og har klaret sig økonomisk via stipendier og erhvervsarbejde af frygt for at lånebelaste sig. Hun har nu fået konstateret blødende tyktarmsbetændelse og har gennem længere tid haft det dårligt, hvorfor hun har måttet nedtrappe erhvervsarbejdet. Hun er således ikke sygedagpengeberettiget. Hun skal indlægges til operation. Hun er meget syg og kan ikke være studieaktiv, men hun er SU-berettiget. Såfremt hun mister orlovsmuligheden, må hun på grund af sygdom optage de studielån, som hun er så bekymret for. Værre endnu er det for hende, at hun må bruge SU-klip i sygeperioden. Jo længere tid der går, inden hun bliver rask, jo mere vil hun se de økonomiske muligheder for studiemæssig færdiggørelse svinde bort. Bliver studieaktivitetskravene i SU-systemet ophævet, som foreslået blandt andet af Rådet for Uddannelsesstøtten, vil hun være endnu mere på herrens mark, idet der så-

ledes ikke vil være nogen umiddelbar grænse for, hvor langt hun kan komme bagud, før SU'en stoppes. Hun vil ikke være beredt til de bedste muligheder for en rolig helbredelsesproces. Selv om hun bliver rask, vil hun måske få det mén, at hun aldrig vil kunne gennemføre den uddannelse, som samfundet allerede har investeret i.

De studerende, vi i rådgivningerne har i krisebehandling, er for en stor dels vedkommende så meget i krise, at de ikke kan fungere og er nødt til at tage orlov. Det kan være folk, som har været udsat for traumatiske tab, f.eks. studerende, hvis ægtefælle eller børn er døde. Skal de tilbage i SU-systemet uden at kunne fungere, må man sætte spørgsmålstegn ved, om ikke det egentlige formål med uddannelsesstøtten er gået fløjten.

De studerende, som føder børn og ønsker barselorlov, vil for fremtiden som den eneste befolkningsgruppe skulle finansiere det ellers så højt besungne samvær mellem mor og barn med lån. Fødsler finder som bekendt sted uafhængig af terminer for undervisning, eksamen, etc. Ofte vil det være spild at genoptage studierne midt i et semester, hvor undervisningen længe har været i gang. Helt grotesk bliver det så, når kommunerne ikke lever op til den forpligtelse, de ifølge lovgivningen har til at skaffe det nødvendige antal daginstitutioner. Regningen for denne kommunale forsømmelse vil efterfølgende typisk blive afholdt af den studerendes SU-klip eller slutlånemuligheder. På den måde kan en fødsel hindre den studerendes mulighed for at gennemføre uddannelsen og senere blive i stand til at forsørge sig selv (og barnet).

Atter et eksempel er de studerende, som kommer i tvivl om studievalget. Adgangsbe-grænsning udgør faktisk en så alvorlig

stressfaktor for mange unge, som må være så eksamensrettede, at de ikke har tid og ro til den personlige udvikling og dermed afklaring af, hvem de er, og hvor de skal hen i livet. Således kommer mange, ikke mindst på uddannelser med højt adgangskrav, først sent til klarhed over det, hvis de har valgt fejluddannelse. Disse studietvivlere ser vi i rådgivningerne mange af med alvorlige stresssymptomer og klager over manglende koncentration. Skal disse studietvivlere afklare sig, er det en nødvendighed, at de ikke presses yderligere af enten at skulle det, de ikke kan – nemlig læse – eller framelde sig. Hvis de framelder sig og senere finder ud af, at de vil tilbage til samme uddannelse, kan de måske ikke optages. Hvis de kan, vil de komme til at have optaget 2 studiepladser i alt og således have udelukket en tredje. Hvis de forbliver i SU-systemet, vil de typisk få finansieringsproblemer senere, fordi det er umuligt at følge trit, hvis tvivlen nager og koncentrationen svigter.

Der kan gives talrige eksempler på sociale begivenheder, som bevirker, at man ikke kan være studieaktiv. Et eksempel kan yderligere være de studerende, som af moralske grunde anser det for nødvendigt at passe en syg og døende forælder. Skal der for de uddannelsessø-

gende for fremtiden ikke være plads til almindelig medmenneskelig holdning, uden at det kommer til at koste uddannelse, er vi dybt bekymrede for den tid, som kommer.

De uddannelsessøgende har gennem de senere år på mange måder været trængt. Regeringens løfter til de uddannelsessøgende må vel også ses som udtryk for en erkendelse af dette. At regeringen ønsker at gøre op med kassetænkningen betyder vel netop, at det vil være oplagt mere bredt at se på de uddannelsessøgendes forhold i stedet for at spille bold mellem henholdsvis Socialministeriet og Undervisningsministeriet. Studerende er ikke kun studerende – de er også levende væsner, der som andre rammes af sociale begivenheder, og det i en meget usikker og præstationsorienteret fase af livet. Vi frygter, at de påtænkte ændringer vil betyde et ressourcespild i uddannelsessystemet som aldrig før, og de studerende, som nu grundet forskellige sociale begivenheder midlertidigt figurerer som sociale klienter, for fremtiden vil have risiko for at blive mere permanente sociale tilfælde.

Med disse ord vil vi anmode om, at konsekvenserne af de påtænkte ændringer overvejes. Vi anmoder samtidig om et møde med socialministeren.

Med venlig hilsen

På vegne af socialrådgiverne i Studenterrådgivningerne

BENTE MIDTGAARD

Bilag:

Tidligere brev af 16.6.1994 vedlægges.

Studenterrådgivningen

Den 16. juni 1994

Til:

Rådet for Uddannelsesstøtte
 Undervisningsministeriet
 Folketingets Uddannelsesudvalg
 Folketingets Socialudvalg
 Studiecheferne ved Universiteterne
 Danske Studerendes Fællesråd

*Åbent brev**Vedr. studerendes ret til orlov og kontanthjælp efter bistanndsloven*

I.f.m. den seneste presseomtale af de studerendes ret til orlov og kontanthjælp efter bistanndsloven skal socialrådgivere ansat i Studenterrådgivningen fremføre følgende synspunkter.

I Studenterrådgivningen, der har 6 afdelinger fordelt i de 4 universitetsbyer, arbejder vi som socialrådgivere med de studerendes sociale/økonomiske forhold. På denne baggrund har vi en indsigt i og viden om de studerendes rettigheder og de problemer, som de kommer ud for.

I den offentlige debat er der fremkommet påstande som: »Studerende på bistand bryder loven« og »Studerende laver socialt bedrageri«. Disse udokumenterede påstande fremstår for os, der til daglig arbejder med studerende og deres problemer, som påstande grebet ud af den blå luft. Samtidig bliver disse påstande genstand for en stor polemik med efterfølgende forslag om at indskrænke de studerendes ret til orlov og kontanthjælp.

Til jer, der er med til at rådgive beslutningstagerne, og til jer, der skal træffe eventuelle lovinitiativer, håber vi, at I vil tage hensyn til og inddrage i jeres overvejelser vores indgående faglige kendskab til disse problemstillinger.

Studerendes ret til orlov

Reglerne om orlov til studerende har hjemmel i bekendtgørelse nr. 117 af 12.2.88 om indskrivning m.v. og orlov ved videregående uddannelsesinstitutioner. Bekendtgørelsen administreres af de enkelte uddannelsesinstitutioner, hvorfor der er forskellighed i orlovsordningerne. Dog kan det generelt siges, at der kan gives orlov i 2 kategorier, nemlig orlov uden grund i højst 2 år, og orlov med begrun-

delse i f.eks. sygdom, barsel eller værnepligt. En studerende, som har orlov, kan *ikke* deltage i undervisningen, ikke modtage vejledning og kan heller ikke modtage uddannelsesstøtte.

Af den offentlige debat er det fremgået, at antallet af studerende på orlov er forøget med 50 pct. inden for de sidste 3 år. Dette kædes sammen med, at de studerende, der ikke længere er berettiget til uddannelsesstøtte (har opbrugt deres SU-klip), tager orlov for at skrive speciale på bistanndshjælp.

Vi skal ikke udelukke, at enkelte studerende benytter en orlovsperiode til at forbedre deres studieafslutning, men som sagt kan en studerende på orlov ikke modtage undervisning eller vejledning og ej heller gå til eksamen i det semester, vedkommende har orlov.

Af de henvendelser vi har i Studenterrådgivningen om orlov, er den største gruppe af studerende stadig SU-berettiget og ikke langt henne i studieforløbet. Begrundelserne for at søge orlov er mange, og de fleste ønsker at benytte sig af denne mulighed, fordi det er deres eneste mulighed for at holde et »pusterum« fra studiet. Det kan f.eks. dreje sig om: tvivl om studievalg, sygdom, personlige problemer, ønske om at holde pause p.g.a. læsetræthed, barsel, en pause før det sidste hårde studieår etc.

Begrundelsen for stigningen på 50 pct. i antallet af studerende på orlov skal ses i lyset af de sidste års stramninger i SU-lovgivningen, såsom studieaktivitetskriterier, stopprøver og antal af klip man er berettiget til. Et eksempel kunne være studerende, der efter afslutning af det første studieår bliver i tvivl, om det er det rette studium. For så ikke bare at læse videre og dermed bruge uddannelsesstøtte tager vedkommende orlov for at få en tænkepause.

Orlov er efter vores opfattelse et legitimt gode, de studerende har. Samtidig er det et nødvendigt gode for at bevare et stort antal studerende i et studieforløb, således at de ikke f.eks. på grund af sygdom, forkert studievalg etc. tvinges ud af uddannelsessystemet for aldrig at vende tilbage. Så for os er det også et spørgsmål om, at så mange som muligt får chancen for at få en videregående uddannelse, også på trods af at de på et tidspunkt i studieforløbet skulle få et eller andet problem. Tankerne om helt at afskaffe orlovsmuligheden er efter vores opfattelse en utrolig dårlig løsning såvel for de studerende, uddannelsesinstitutionerne og samfundet som helhed.

Studerende og bistandshjælp

Studerendes ret til kontanthjælp har lov-hjemmel i bistandslovens § 40, stk. 3, og Socialministeriets bekendtgørelse nr. 570 af 7. august 1990. Heraf fremgår det, at studerende, der har fået bevilget orlov fra uddannelsesinstitutionen, har ret til kontanthjælp efter bistandslovens § 37, hvis de ellers opfylder betingelserne. Dette er yderligere blevet fastslået i en afgørelse fra Den Sociale Ankestyrelse af marts 1993 (SM 0-34-93).

I den offentlige debat er der fremkommet udtalelser som: »Studerende laver socialt bedrageri« og »Studerende bryder loven«. Disse udtalelser er der efter vores mening intet belæg for, og der mangler dokumentation herfor. Alligevel bliver udtalelserne taget for gode varer, og forskellige udvalg under ministerierne vil nu til at se på de studerendes mulighed for at få hjælp efter bistandsloven.

Inden man kommer med så grove og generelle beskyldninger mod studerende på orlov, burde man have sat sig ind i de gældende regler for udbetaling af bistandshjælp. For det første er studerende, der har fået orlov fra uddannelsen, kun berettiget til kontanthjælp, hvis de opfylder betingelserne. Betingelserne er blandt andet, at de enten skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, være syge eller være

på barsel eller være forhindret i at stå til rådighed for arbejdsmarkedet på grund af manglende børnepasning.

Står man til rådighed for arbejdsmarkedet, skal man for at modtage bistandshjælp aktiveres, f.eks. ved jobtræning eller ved at deltage i forskellige projekter. Unge mellem 18 og 21 år skal aktiveres senest 14 dage efter, at de har modtaget bistandshjælp, og unge mellem 21 og 25 år skal aktiveres senest 3 måneder efter, at de har modtaget bistandshjælp. Det betyder, at arbejdsløse studerende på orlov vil blive sendt i en eller anden form for arbejde i deres orlovsperiode. Alene dette forhold betyder, at det vil være utrolig besværligt at være aktiv studerende, samtidig med at man modtager bistandshjælp. Har den studerende taget orlov fra studiet, fordi vedkommende har mistet SU-retten som følge af studieaktivitetskriteriet, skal den studerende aktiveres – eventuelt sendes i arbejde med offentlige løntilskud – måske på den tankstation, hvor han før ungdomsgarantiordningen kunne have fået job, men hvor arbejdsgiveren nu kun ansætter unge med offentlige løntilskud. Denne unge studerende kan ikke efter bistandslovens regler aktiveres med det, der lå snublende nær, nemlig studierne. Han skal aktiveres under ungdomsgarantiordningen – den ordning, som reducerede hans og andre unges normale jobmuligheder. Studere må han ikke, så vel er der problemer, men problemet er ikke, at de studerende bedrager det sociale system. Bedrageriet ligger et andet sted.

Generelt er det vores opfattelse, at studerende betakker sig for at blive bistandsklienter, hvis de på nogen måde kan undgå det.

Vi håber, at der i det videre arbejde med de studerendes rettigheder vil blive taget hensyn til disse forhold.

Vi står selvfølgelig til rådighed med yderligere informationer og håber, at såfremt der vil blive taget initiativer til at ændre de forskellige lovgivninger, der har betydning for de studerende, vil vi blive høringspart.

Med venlig hilsen

p.v.a.

Socialrådgiverne i Studenterrådgivningen

FREDERIK BÜLOW CHRISTENSEN

socialrådgiver

Faggruppen af socialrådgivere ansat i fagbevægelsen

Køge, den 24. november 1994

Åbent brev til:

Formanden for Folketingets Socialudvalg Villy Søvndal
Socialminister Karen Jespersen

Vi er meget forundrede over, at kontanthjælpen skal forringes for almindelige lønmodtagere.

Tilsyneladende alene på baggrund af nogle få sager og hetz i pressen. Det er forunderligt, at mistæneliggørelsen af kontanthjælpsmodtagere er en medvirkende årsag til ændringerne.

Er den dybere forklaring på ændringerne, at der skal spares på offentlige udgifter, eller at politikere lader sig styre af den offentlige forargelse (og den politiske »det kan virke stødende«)?

I vort daglige arbejde møder vi mennesker, som oplever det meget frustrerende og utilfredsstillende, at de ikke har en plads i det her samfund.

Vi ser, at modsætningerne mellem mennesker øges. Forbruget af synderbukke er stort for tiden.

De aktuelle ændringer vil jo ikke kun ramme »velhavere«. Men især almindelige lønmodtagere, der ulykkeligvis er arbejdsløse eller syge, eller sidder i en dyr bolig, fordi der er for få af de gode billige. Og dermed har *nogle af dem* modtaget supplerende kontanthjælp til dagpengene.

Det påstås fortsat, at det er kontanthjælpens størrelse, der forhindrer mennesker i at tage arbejde. Vort daglige arbejde siger noget andet. Vi mener ikke, det kan dokumenteres, at mennesker ikke gider at arbejde.

Det er et politisk paradoks, at der fokuseres på besparelser og kontrol af mennesker frem for, at der *reelt* sættes ind mod den store arbejdsløshed og det danske samfunds manglende evne og vilje til at skabe et værdigt liv for alle mennesker.

Vi mener ikke, det er ansvarlig politik, at bistandsklienter skal være løntrykkere på ar-

bejdsmarkedet ud fra påstanden: »lavere bistandshjælp, større chance for at de går i arbejde«.

Vi mener, kontanthjælpen skal fastsættes ud fra, hvad der skal til for at leve et *anstændigt* liv, og ikke ud fra, hvor langt ned arbejdsgiverne kan få lavtlønnen.

I vort daglige arbejde møder vi mennesker, der er ødelagt og udstødt af arbejdslivet og overladt til offentlig forsørgelse.

Vi mangler forargelsen over de virksomheder, der ikke tager deres sociale ansvar alvorligt.

Vi mangler også aktuel handling ud fra de langsigtede mål i socialpolitikken frem for kortsigtede hovsaløsninger – vedtaget over en nat.

For os er socialpolitik andet end det »at skabe ro på bagsmækken« og fjerne den *synlige* fattigdom. Vi kan ikke fortsat tro på, at vi kan regulere os ud af de sociale problemer.

»Paradoksudvalget« mener, at der skal foretages en grundig analyse af konsekvenserne for den enkelte familie.

Vi mener det er en nødvendighed, at lovgiverne altid undersøger konsekvenserne af forslag, før de ophøjes til lov, så vi undgår hovsaløsningerne og de senere justeringer.

Vi mener, der er brug for en *offentlig* debat om socialpolitikken.

En socialpolitik:

- der modvirker polariseringen i samfundet,
- der er decentral og forebyggende,
- der inddrager borgerne – og organisationerne – i beslutningsprocesserne i et reelt samspil med beslutningstagerne,
- der fremmer en demokratisk dialog og åbenhed om det offentliges opgaver og indretning.

Vil I være med?

Med venlig hilsen
på faggruppens vegne

SVEND WAGNER

formand

Socialministeriet

Den 7. december 1994

Folketingets Socialudvalg

Med henvisning til bilag 4 til L 68 fremsendes kopi af socialministerens svar til socialrådgiverne i Studenterrådgivningerne.

KAREN JESPERSEN

/ Birthe Frederiksen

Socialministeriet

Den 7. december 1994

Socialrådgiverne i Studenterrådgivningerne

Att.: Bente Midtgaard

Studenterrådgivningen

Grundtvigsvej 27, st.

1864 Frederiksberg C.

Kære Bente Midtgaard

Tak for dit brev af 30. november 1994

Først vil jeg gøre opmærksom på, at hensigten med forslaget om at begrænse studerendes mulighed for at få kontanthjælp under orlov fra studierne hverken er at afskære studerende fra at tage orlov fra studierne eller at afskære studerende fra at få kontanthjælp, hvis de i vanskelige sociale situationer kommer til at stå helt uden hjælpemuligheder. Formålet er at justere grænsen for, i hvilke tilfælde orlovsperioder skal finansieres af SU-systemet, og i hvilke tilfælde de skal kunne finansieres med kontanthjælp efter bilstandsloven.

Niveauet for SU er fastlagt ud fra, at investering i uddannelse for den enkelte er investering i fremtidige indtjeningsmuligheder. Derfor ligger niveauet for SU noget lavere end for andre overførselsindkomster, herunder i flere tilfælde også lavere end kontanthjælpen.

Der kan, som I nævner i jeres skrivelse, være mange gode grunde til at søge orlov fra studierne. Det kan være graviditet og barsel, sygdom og andre sociale begivenheder eller blot behov for af personlige grunde at stoppe op og overveje situationen nærmere.

Ofte vil det være et samspil af forskellige faktorer, der er afgørende for en studerendes beslutning om at søge orlov. En af de faktorer, der kan spille ind, er de økonomiske forhold.

Det er naturligt, at det kan have betydning for en studerendes beslutning, at den offentlige forsørgelsesydelse ved helt at melde fra er større end ved at fortsætte på nedsat blus. Det vil jeg hverken betegne som socialt bedrageri, eller at studerende bryder loven. Jeg finder det blot uhensigtsmæssigt. Kontanthjælpsreglerne

er udformet med henblik på at hjælpe personer, der ikke kan skaffe sig en almindelig løbende erhvervsindtægt, og ikke på at pauser i et studieforløb skal kunne »præmieres« med en højere forsørgelsesydelse end under selve studieforløbet.

Jeg har fuld forståelse for, at man kan komme i tvivl om sit studievalg og som konsekvens heraf få behov for en pause. Men hvor længe denne pause skal kunne være, må reguleres gennem Undervisningsministeriets regler og ikke gennem kontanthjælpsreglerne.

Der har altid været mulighed for at søge forlængelse af SU-perioden i tilfælde, hvor færdiggørelse af uddannelsen bliver forsinket på grund af særligt indtrufne omstændigheder som f.eks. længerevarende sygdom. Hertil er nu kommet muligheder for at få SU-perioden forlænget i 12 måneder i forbindelse med fødsler samt mulighed for at få et slutlån, hvis SU-perioden er opbrugt, inden studiet er afsluttet.

Begrundelsen for forslaget om at begrænse adgangen til kontanthjælp for studerende på orlov er at undgå, at der i visse situationer reelt er tale om et frit valg med hensyn til, om man vil modtage SU eller kontanthjælp.

Da det som nævnt ikke er vor hensigt at afskære studerende på orlov fra at få hjælp i de situationer, der ligger ud over, hvad der kan klares inden for rammerne af SU, finder jeg ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at holde møde om sagen.

Udkastet til den nye bekendtgørelse er endnu ikke udarbejdet. Jeg kan love jer, at den endelige udformning af den nye bekendtgørelse

vil ske i tæt samarbejde med Undervisningsministeriet, således at vi sikrer, at begrænsningerne i adgangen til at få kontanthjælp under orlov fra studierne ikke får urimelige konsekvenser.

Alle de eksempler, som I har nævnt på sociale begivenheder, som studerende kan komme ud for, vil indgå i vores overvejelser, når den endelige bekendtgørelsesændring skal udformes.

Med venlig hilsen

KAREN JESPERSEN

Socialministeriet

Den 8. december 1994

Faggruppen af socialrådgivere i fagbevægelsen
Svend Wagner
SiD Køge
Strandvejen 99
4600 Køge

Kære Svend Wagner
Tak for jeres henvendelse

Jeg er meget enig i, at der er brug for en offentlig debat om socialpolitikken – og meget gerne ud fra jeres synspunkter om målet for socialpolitikken.

Jeg er til gengæld ikke helt enig i jeres synspunkter om de netop foreslåede ændringer i kontanthjælpen. Naturligvis er jeg enig i, at man ikke skal lade sig styre af den offentlige forargelse, men jeg mener også, at vi skal indrette vores sociale lovgivning, så den opleves som retfærdig af flest mulige mennesker.

Jeg vil derfor godt tage udgangspunkt i omlægningen af kontanthjælpen pr. 1. januar 1994. Der blev brugt en halv milliard på at forbedre kontanthjælpen, og beløbet stiger i det kommende år. Omlægningen er specielt kommet de kontanthjælpsmodtagere til gode, der før fik den laveste udbetalte hjælp. De får nu en fast ydelse uafhængigt af deres faktiske boligudgifter, således at de har mulighed for selv at skaffe sig en bedre bolig uden socialforvaltningernes indblanding. Samtidig med denne forhøjelse af hjælpen for dem, der fik de laveste ydelser, sikrede vi os med det særlige § 37 a-tillæg, at de, der tidligere fik hjælp på et højt niveau, fortsat kunne få hjælp på samme niveau.

Hermed er der givet disse persongrupper en mere værdig hjælp, også fordi der er tale om retsbestemte ydelser.

I lyset af de forbedringer, vi har fået gennemført for de dårligst stillede kontanthjælpsmodtagere, synes jeg ikke, det er urimeligt at vi nu går ind og ser nærmere på de forholdsvi

tilfælde, hvor der bliver udbetalt hjælp på et højt niveau.

Jeg har nøje studeret virkningerne af et dagpengeloft over kontanthjælpen, og det er ikke mit indtryk, at loftet vil ramme den almindelige gennemsnitlige børnefamilie. Det er forholdsvis få, der bliver ramt.

Blandt de sager, der i de seneste år er sendt ind til os, er vi ikke stødt på en eneste sag, hvor en enlig eller en familie med børn ville blive ramt af et dagpengeloft. De eksempler, vi har set, hvor loftet vil få virkning, er typisk enlige tidligere højt lønnede funktionærer eller selvstændige, som sidder alene i et dyrt hus. For familier med børn skal der usædvanligt høje boligudgifter til, før loftet får virkning. Et ægtepar med to børn har f.eks. plads til en månedlig boligudgift på ca. 6.500 kr. og det er vel at mærke nettoboligudgiften, dvs. efter fradrag for boligsikring eller for ejere efter fradrag af skattefordelen. Jeg mener ikke, at det skulle være vanskeligt at finde en rimelig bolig inden for et sådant loft.

For enlige med børn vil der være plads til en mindre boligudgift. Den typiske eneforsørger bor imidlertid i en lejebolig, hvor boligsikringen bevirker, at hele det § 37 a-tillæg, de vil være berettiget til, kommer til at ligge inden for dagpengeloftet.

Men vi vil selvfølgelig være opmærksomme på, om der skulle være særlige situationer, hvor dagpengeloftet efter 12 måneder med høj løbende kontanthjælp vil få utilsigtede virkninger. Vi vil i så fald være indstillet på ændringer.

På denne baggrund håber jeg, at I er enige med mig i, at vi har fået skabt et anstændigt kontanthjælpssystem, som i øvrigt kan være et godt udgangspunkt for at undgå polarisering i samfundet.

Lad os fortsætte debatten om en socialpolitik og et åbent, demokratisk samfund, som vi kan være bekendt.

Jeg har orienteret Villy Søvnald om mit svar.

Med venlig hilsen

KAREN JESPERSEN